

Stephan van Ettinger
3240592
Markendoel 38
7339 HZ Ugchelen
22-06-2012

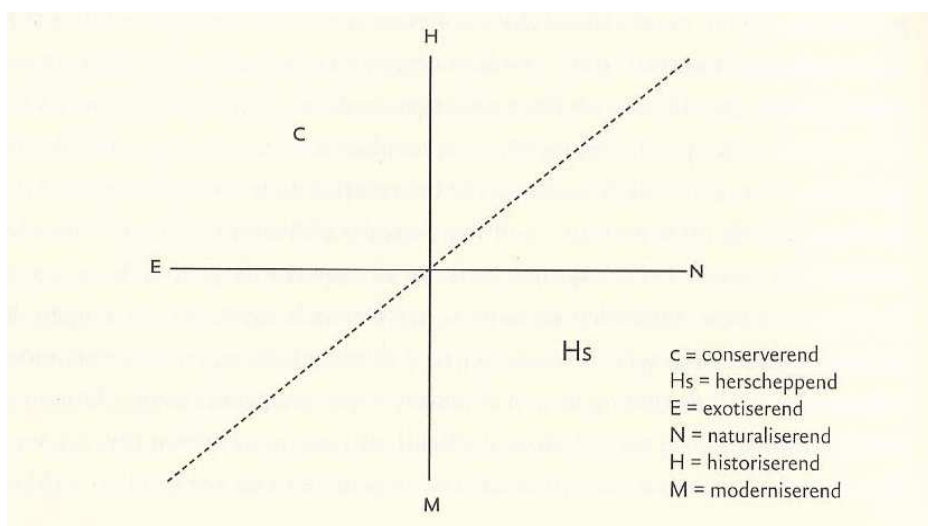
The Translation of *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy*

Introduction

The text chosen for this translation is a section from the novel *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy*, published in 1979 and written by Douglas Adams. The novel was written after a successful radio series by the same author and title. *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy* is a novel about Arthur Dent, who wakes up on a Thursday morning with a hangover, to find that his home is about to be demolished to build a bypass, his best friend is an alien and his planet is about to be destroyed by a fleet of alien ships. Adams wrote five novels concerning Arthur Dent and was working on the script for a movie adaptation when he died in May 2001 from a heart attack. The genre of *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy* can be described as a mixture of science fiction, satire and comedy. It is science fiction because the novel includes aliens, spaceships and advanced technology – even by current standards. It can also be described as satiric because, according to *A Glossary of Literary Terms* by M.H. Abrams, satire can be described as the literary art of diminishing or derogating a subject by making it ridiculous and evoking toward it attitudes of amusement, contempt, scorn, or indignation (275). This description of satire can be found in nearly every aspect of *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy* and the other novels in the trilogy. For example, in the universe of *The Hitchhiker's Guide*, the British sport cricket is derived from an alien race which destroyed half the universe several billion years ago. Comedy is another genre to which the novel belongs. According to *A Glossary of Literary Terms*, a comedy is a fictional work in which the materials are selected and managed primarily in order to be interesting and amusing (Abrams 38). Because Adams frequently inserts phrases or paragraphs which are generally unexpected, refreshing and unorthodox, it can be argued that *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy* would fit that description as well. For instance, on page thirty six, Adams describes one of the alien ships, which have come to destroy the earth, as it floats in the sky, “[t]he ships hung in the sky in

much the same way that bricks don't." It can be considered humorous because it is an unexpected and unusual but still accurate method of describing a floating spaceship.

The text contains sarcasm, long sentences, puns, coinages and a certain amount of British humour which might be difficult to translate to the Dutch culture. For example, the very first sentence of the book introduces our sun, "[f]ar out in the uncharted backwaters of the unfashionable end of the Western Spiral Arm of the Galaxy lies a small unregarded yellow sun." (Adams 3) This sentence implies that our planet is at a location where nobody wants to be or go to. However, Dutch has no single word translations for 'uncharted', 'unregarded' and 'unfashionable' which would be completely semantically correct. By not being able to use single word translations, the flow of the sentence could be endangered, which could lead to a deviation from the source text. When translating, it is important to stay as close to the source text as possible within the confinements of the target language and culture and the directives and guidelines set by the client or editor. However, ensuring that the readers understand certain jokes or phrases whenever possible will benefit the impression that the target text is giving the reader. This means that a translation would benefit from naturalisation and possibly modernisation. According to James Holmes' article "To Rebuild the Bridge near Bommel" ("De brug bij Bommel herbouwen") on page 276, the basic translating strategies can be imagined as follows:

Personally, I find myself around the middle in most cases. That means I mediate between the extremes. I do not translate everything literally in such a way that it would become ungrammatical in Dutch but it also means that I stay as close to the original text as possible instead of creating something new. Holmes also implies that, in practice, most translators change their position on the cross depending on the sentence, target audience and context, and, in practice, are never permanently placed on a specific position on his cross (276).

The target audience is a contemporary Dutch reader who is used to reading translations but is also familiar with the influence of English on the Dutch language. Therefore, it can be argued that the use of certain English words in the translation is not distracting, poorly chosen or a result of a faulty translation. The annotations will explain the occasional calque.

Reflection

According to Lefevere, translating is a form of rewriting: “Translation is the most obviously recognizable type of rewriting” (qtd. in Munday 126). Since a large part of *The Hitchhiker’s Guide* is science fiction, it is required to observe some characteristics of writing in that particular genre. Jerry Oltion, a science fiction writer with thirty years of experience, wrote an article about writing science fiction in the November 2005 issue of *Color Photograph*. Oltion argues that in order to write proper science fiction, several rules should be considered (28). Firstly, a contemporary theme is required. This depends on the contemporary situation of the writer (Oltion 28). In the 1960s, themes included racism and social freedom. Modern day themes often include terrorism and the digital revolution. Secondly, the correct language should be used. It should not relate to Star Trek, which became the figurehead of science fiction, because that could distract or confuse the readers. Instead, “the science in [the novel should] be smooth and unobtrusive” (Oltion 29). The technology in *The Hitchhiker’s Guide* is either explained, like the Infinite Improbability Drive in chapter 10, or it is self-explanatory, like the “Kill-O-Zap gun” (Adams 209). Thirdly, a writer should “[t]hink scientifically”

(Oltion 29). Oltion clarifies by stating that events in the novel should be related by cause and effect, for example. Another important note is that the connections between these events should be plausible (Oltion 29). It can be argued that the events in *The Hitchhiker's Guide* could be considered plausible because events are mostly linear and affect each other. Oltion's final set of rules indicate that, apart from the settings discussed, science fiction is similar to novels from other genres and should be treated as such (30).

There are particular difficulties in translating science fiction. Due to a decline in the popularity of science fiction novels in the nineties of the previous century and a priority shift of the publishers towards fantasy, many science fiction novels were not translated into Dutch. Together with the increased influence of English in the Dutch language, this led to a target audience which had grown increasingly accustomed to reading science fiction in English instead of Dutch. This was further developed by a large series of novels based on popular games, movies and television-series, like Halo and Star Trek, which were rarely translated. Therefore, translating specific words, and sometimes proper names, into Dutch might create confusion amongst Dutch readers. Another aspect which could create difficulties is the time gap between the publishing of science fiction and the time of translating. There are several theories and strategies concerning translating. Gideon Toury wrote in "The Nature and the Role of Standards in Translating" ("De aard en de rol van normen in vertaling") about the standards, both theoretically and practically, in the field of translating. Toury states that the value of each translation consists of two main elements: 1. A translation is a text in a certain language and thus has a place, takes a position, in the designated culture or a part of that culture; 2. A translation forms a representation in the target language/culture of an existing text in another language, which is part of another culture and takes a specific position in that culture (Toury 165). James S. Holmes expands on this concept in "To Rebuild the Bridge near Bommel" ("De brug bij Bommel herbouwen") by describing a cross where the different

choices of the translator are more easily depicted. These choices include whether a translator is conservative or inclined to recreate. However, Holmes also indicates that, more often than not, translators do not have a fixed position on the cross, even for a specific text. This shifting of positions is also a factor important in Diederik Grit's article about Cultural-Specific Elements "The Translation of CSEs" ("De vertaling van realia"). Grit provides both theory and practical solutions for dealing with CSEs. After several solutions, Grit states that translators frequently combine several solutions to achieve the most optimal result (284).

Andrew Chesterman provides a wide range of strategies to use while translating in "Translation Strategies: A Classification" ("Vertaalstrategieën: een classificatie"). Chesterman provides the translator with a means to allocate a translation problem to a certain category, which results in a clear overview. These allocations are used in the translation to display the type of the problem after which a solution is provided. For instance, on page 3, Adams discusses that the people on this planet are unhappy and that most of the solutions for this problem "are concerned with the movements of small green pieces of paper." I used Chesterman's G1: Literal translation (Letterlijke vertaling) to translate "small green pieces of paper" (Adams) to 'kleine stukjes groen papier'. These green pieces of paper are a reference to paper money. However, British paper money is not solely green but exists in the following colours: light blue, orange, dark blue and red (Bank of England). Despite this, Adams chose to use the colour green, the colour of American paper money, to convey the concept of money in the introduction of the *Hitchhiker's Guide*. Adams chose this because paper money being green is embedded in western societies as a general depiction of paper money and it displays the power of the US Dollar at the time of writing the novel. This is further displayed by a large portion of the images appearing in newspapers. They are either cartoons or serious depictions of a situation in which green paper money is used to convey the image of money. In the Netherlands, this concept is similar. Dutch paper money exists in varying colours

(ECB), but the visual depiction of paper money is predominately green, as is shown in a Dutch comic about the Dutch history in figure 1.

fig 1. (Loerakker)

Therefore, it can be argued that translating “small green pieces of paper” to “kleine stukjes groen papier” will generate the same response of the reader in the target text as it does in the source text.

Christianne Nord argues that translation problems can be divided into four different categories (Nord 237). Firstly, there is the pragmatic translation problem which occurs when there are differences in the communicative situations in which the source text and target text are embedded. For instance, a time span of over thirty years exists between the release of *The Hitchhiker's Guide* and a modern day translation, so several dominating themes might not be relevant. For instance, since the introduction of the internet and especially Wikipedia, the concept of a book which contains information about almost everything in the known universe in one volume is no longer alien. More specifically, what Adams described as the Hitchhiker's Guide is the modern day Wikipedia: it is compiled by its own users and, with the introduction of the iPad, easy to access and mobile. However, since this is not a pure science fiction novel, the familiarisation of the reader with the concept of the Hitchhiker's Guide is not large enough to warrant a change in the translation. Secondly, there are translation problems that are specific to two cultures and are presented in the differences between standards and conventions of the source and target culture. This includes differences in

conventions about euthanasia, gay marriage, the use of curse words, and holidays. Examples of this are Cultural-Specific Elements, or CSEs, which are as close to a universal problem during translating as possible (Grit 279). CSEs are cultural customs, items, conventions which are specific to the source culture but may not be to the target culture. Sinterklaas is an example of such a phenomenon. While a Dutchman knows what this means, an Englishman is probably unaware of its meaning. The translation of CSEs often requires the translator to explain what the CSE means and implies. There is no standardised method of translation for this but there are existing strategies. Some of these strategies explain the CSE, using equivalents from the target language, and copying. A combination is often used, as that leads to the most suitable translation. In this text, most CSEs do not need explanations. The cafe in Rickmansworth on page four could have been a cafe in any city, village or town. The location is not important and elaborating on Rickmansworth would disrupt the flow of the sentence. The West Country farmland on page seven is a stretch of land in England which would require some explanations to give the reader the opportunity to locate the start of the story. In accordance with Grit's description strategy and to prevent long explanations which would be noted by the reader, I chose to substitute the name of the region with a geographical depiction of its location, the south west of England. One other CSE which might require explanation was the fiver that the construction worker asks from Arthur for cleaning the windows on page eleven. Since the actual value of the money is similar, I chose to substitute this CSE with a Dutch one, "tientje". This has the same connotations and is easily recognised by the Dutch reader. Thirdly, there are translation problems which are specific for a language couple and are the result of different structures in the source language and target language. An example of this is that it is more common in English to have longer sentences than it is in Dutch. According to Hannay and Mackenzie who are quoted in Christelle Cosme's "A Corpus-Based Perspective on Clause Linking Patterns in English, French and Dutch," English sentences are

generally longer in sustained argued prose and that the English syntactic complexity also manifests itself in a more intense use of subordinate clauses (Cosme 94). Since Dutch uses relatively shorter sentences, this can lead to a single English sentence being split into two Dutch sentences. For example, on page 9 and 10, Adams describes the background and heritage of Mr. Prosser. The sentence which informs the reader that Mr. Prosser is a descendant of Genghis Khan is very long. Considering the fact that Dutch uses less subordinate clauses and shorter sentences, I chose to insert a full stop where it would also be grammatically correct in English so it would have the least influence on the rhythm of the text. Fourthly, there are text specific translation problems which arise at the translation of an individual text and of which the solutions cannot be automatically applied to other translation assignments. For example, on page twelve, Arthur and Mr Prosser discuss the condition of the stairs and lighting of the display department,

But the plans were on display...

On display? I eventually had to go down to the cellar to find them.

That's the display department.

With a torch.

Ah, well, the lights had probably gone.

So had the stairs (Adams 12).

In English, when something is broken, one can say on some occasions that it has gone. For instance, the light can be gone or the breaks of a car can be gone. That does not mean they are missing. It means they are broken. Adams used this as a pun to remove the stairs entirely in the display department. In Dutch however, this cannot be done. When something is missing, it is gone, not broken. This results in a loss of the pun Adams created. To salvage as much of the pun as possible, I chose to let both the lights and the stairs to be broken,

Maar de plannen waren in te zien ...'

‘In te zien? Ik moest uiteindelijk naar de kelder om ze te vinden.’

‘Dat is de afdeling Inzage’

‘Met een zaklamp.’

‘Ach, tja. De verlichting was waarschijnlijk kapot.’

‘Net als de trap.’

A broken stairs still indicates that it is extremely unsafe to use them and this way still implies the practical impossibility of reaching the display department.

Other difficulties during translation are harder to allocate to a specific category. On page eight, ‘to stomp’ which generally translates to ‘stampen’ is used when Arthur moves somewhere in his house after he wakes up. However, when people have a hangover, as Arthur has as he says so on the same page, they do not stomp. They rather drag their feet or shuffle. According to *Collins Cobuild Dictionary*, ‘to stomp’ is used in relation to being angry or very heavy. Arthur might feel very heavy and he was angry, but on that morning, the only thing which is pounding is his head. If I use ‘sloffen’ instead of ‘stampen,’ it is clearer to the readers what is meant and it is more logical as well.

On page twelve, Arthur tells Mr. Prosser to shut up. In English, the phrase ‘shut up’ does not have to deal with how the object is addressed in terms of politeness. In Dutch, the difference between ‘jij’ and ‘u’ is significant. Arthur would be polite and say ‘u’ since he has just met Mr. Prosser. However, saying ‘houdt uw mond’ only invokes ridicule and undermines the sentence’s meaning because to Dutch people, that is a strange combination of words. Another solution might be ‘wilt u uw mond houden?’ The imperative is changed to a question. However, ‘wilt u uw mond houden’ lacks any sense of focused anger which Arthur is feeling towards Mr. Prosser. Since there was no other elegant solution, I chose for ‘hou op’ because this circumvents any form of address which would include pronouns, preserves the

imperative form and a feeling of focussed anger, and it still conveys what Arthur is expressing.

One of the most difficult words to translate was 'squattish' on page seven in the sentence, "[the house] was about thirty years old, squattish, squarish, made of brick" (Adams) According to *Collins Cobuild Dictionary*, 'a squat is an empty building that people live in illegally, without paying any rent or any property tax' and 'if you describe someone or something as squat, you mean they are short and thick, usually in an unattractive way' (1405). This indicates that 'squattish' says several things about Arthur's house. It is small, ugly and looks like it is compressed. Furthermore, it looks like it is dilapidated. The fact that it is small, ugly and compressed is the most important meaning since Adams describes the shape of the house at this point and not the condition. Dutch translations of "squattish" as an adjective are used to describe a person, not a building: 'plomp', 'gedrongen'. However, since the indication is given that Arthur is not the most brilliant man alive, it can be assumed that the possibility of the dilapidated state of the house is also valid. The fact that the sentence also features alliteration, "squattish, squarish" makes this even more difficult to translate properly. "Squarish" is translated as 'vierkant'. As a result, preserving alliteration in the translation would result in "squattish" being translated as 'vervallen'. The problem with 'vervallen' is that it does not imply any size. It only states that the house is in a very poor state. Therefore, I chose to prioritise the indication of size and shape over the state and condition of the house and alliteration. The translation 'klein' indicates the small size of the house and its appearance, and it is grammatically and semantically correct because it is a correct adjective for a building. I chose not to add another adjective because the sentence has a certain flow and rhythm which I did not want to break.

Works Cited

- Abrams, M.H. *A Glossary of Literary Terms*. 7th edition. Harcourt Brace College Publishers, 1999.
- Adams, Douglas. *The Hitchhiker's Guide to the Galaxy*. Basingstoke: Pan Books, 2005.
- Bank of England. 26 Nov 2011. <<http://www.bankofengland.co.uk/index.htm>>
- Barrow, Mandy. "Public Houses (Pubs)". *Project Britain: British Life & Culture*. 28 Dec 2011 <<http://www.woodlands-junior.kent.sch.uk/customs/questions/pubs.htm>>
- Chesterman, A. "Vertaalstrategieën: een classificatie". *Denken over Vertalen*. Ed. Naaijken, Koster, Bloemen, Meijer. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2004.
- Collins Cobuild Advanced Learner's English Dictionary*. 5th edition. New York: HarperCollins Publishers, 2006.
- Cosme, Christelle. "A Corpus-Based Perspective on Clause Linking Patterns in English, French and Dutch". 'Subordination' versus 'Coordination' in Sentence and Text: a Cross Linguistic Perspective. Ed. Fabricius-Hansen, Cathrine and Wiebke Ramm. Amsterdam: John Benjamins BV, 2008
- ECB. European Central Bank. 26 Nov 2011. <<http://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>>
- Grit, D. "De vertaling van realia". *Denken over Vertalen*. Ed. Naaijken, Koster, Bloemen, Meijer. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2004.
- Gulland, Daphne M., and Hinds-Howell, David. *Dictionary of English Idioms*. London: Penguin Books, 2002.
- Holmes, James. "De brug bij Bommel herbouwen". *Denken over Vertalen*. Ed. Naaijken, Koster, Bloemen, Meijer. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2004.
- Munday, Jeremy. *Introducing Translation Studies*. 2nd edition. New York: Routledge 2008

- Nord, Christianne. "Tekstanalyse en de moeilijkheidsgraad van een vertaling". *Denken over Vertalen*. Ed. Naaijken, Koster, Bloemen, Meijer. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2004.
- Oltion, Jerry. "Science fiction primer: 6 basic rules you need to know if you want to write science fiction." *Color Photograph* 118.11 Nov. 2005: 28-31
- Oxford Thesaurus of English*. 2nd ed. revised. Oxford. Oxford University Press: 2006
- Roep, Thom, and Loerakker, Co. "Van Nul tot Nu – deel 3". Comic strip. Heemstede: Big Balloon, 1985.
- Toury, Gideon. "De aard en de rol van normen in vertaling". *Denken over Vertalen*. Ed. Naaijken, Koster, Bloemen, Meijer. Nijmegen: Uitgeverij Vantilt, 2004.
- Van Dale: Groot woordenboek der Nederlandse taal*. Eleventh ed. Utrecht: Van Dale Lexicografie bv, 1984.
- Van Dale: Groot woordenboek Engels-Nederlands*. Second ed. Utrecht: Van Dale Lexicografie bv, 1989.

Het intergalactische liftershandboek

Ver weg in de nooit in kaart gebrachte uithoeken van het ongewilde uiterste van de westelijke spiraalarm van de Melkweg ligt een kleine onbelangrijke gele zon.

Daar omheen, op een afstand van grofweg 141,8 miljoen kilometer, draait een volkomen onbeduidende, kleine blauwgroene planeet, waarvan de van de aap afstammende levensvormen hierop zo verbazingwekkend primitief zijn dat ze nog steeds denken dat digitale horloges een waanzinnig gaaf idee zijn.

Deze planeet heeft – of eigenlijk had – een probleem en dat was dit: de meeste inwoners waren bijna altijd ongelukkig. Er werden vele oplossingen voor dit probleem geopperd, maar de meeste hadden te maken met het verplaatsen van kleine stukjes groen papier¹, wat merkwaardig is, want het waren over het geheel genomen niet de kleine stukjes groen papier die ongelukkig waren.

En zo bleef het probleem bestaan. Veel mensen waren krenterig en de meesten waren ongelukkig, zelfs degenen met digitale horloges.

Velen waren er steeds sterker van overtuigd dat ze een grote fout hadden gemaakt door überhaupt uit de bomen te klimmen. En sommigen zeiden dat zelfs de bomen een slechte move was geweest en ze nooit de oceaan hadden moeten verlaten.

En toen, op een donderdag bijna tweeduizend jaar nadat een man aan een boom was gespijkerd omdat hij had gezegd hoe prettig het zou zijn als de mensen voor de verandering eens aardig tegen elkaar zouden zijn, zat een meisje in een klein café in Rickmansworth en plotseling realiseerde ze zich wat er de hele tijd mis aan het gaan was. Ze wist eindelijk hoe de wereld een goede en gelukkige plek zou kunnen worden. Deze keer klopte het wel, het zou lukken en niemand zou aan wat dan ook gespijkerd te hoeven worden.

---

¹ G1: Literal translation. Changing this section would degrade the flow of the sentence and obscure the meaning of the green pieces of paper.

Maar voordat ze een telefoon had kunnen vinden om het iemand te vertellen, vond er helaas een vreselijk onzinnige catastrofe plaats en ging het idee voor altijd verloren.

Dit is niet haar verhaal.

Maar dit is wel het verhaal van die vreselijk onzinnige catastrofe en een aantal van de gevolgen ervan.

Dit is ook het verhaal van een boek. Een boek genaamd Het intergalactische liftershandboek – geen Aardeboek, nooit uitgebracht op de Aarde, en tot die vreselijk onzinnige catastrofe plaatsvond, had geen enkele Aardemens het ooit gezien of er zelfs maar van gehoord.

Desalniettemin een zeer opmerkelijk boek.

Het was in feite waarschijnlijk het meest opmerkelijke boek dat ooit was uitgebracht door de grote uitgeverijen van Urza Mineur – waar ook geen Aardemens ooit van had gehoord.

Het is niet alleen een zeer opmerkelijk boek, het is ook zeer succesvol. Het is populairder dan de omnibus voor hemelse thuiszorg, verkoopt beter dan drieënvijftig andere dingen te doen in gewichtloosheid, en controversiëler dan Olon Colluphids trilogie filosofische kassuccessen Waar God de fout in ging, Wat meer van de grootste fouten van God en Wat voor een figuur is die God nu eigenlijk?

In veel van de meer relaxte samenlevingen aan de oostelijke Buitenrand van de Melkweg heeft Het liftershandboek de belangrijke galactische encyclopedie als de vraagbaak voor alle kennis en wijsheid al verdrongen, en hoewel Het liftershandboek veel hiaten vertoont en veel apocriefe, of op zijn minst gruwelijk onnauwkeurige data bevat, is het veel succesvoller dan het oudere, saaier werk door twee belangrijke aspecten.

Ten eerste is het een fractie goedkoper. En ten tweede staan de woorden GEEN PANIEK in grote vriendelijke letters op de omslag.

Maar het verhaal van deze vreselijke, onzinnige donderdag, het verhaal van de ongelooflijke gevolgen daarvan en het verhaal hoe deze gevolgen onlosmakelijk verbonden zijn met dit opmerkelijke boek, begint heel eenvoudig.

Het begint met een huis.

Hoofdstuk 1

Het huis stond op een lichte helling net aan de rand van het dorp. Het stond op zichzelf en keek uit over een breed stuk boerenland van het zuidwesten van Engeland.² Het was in geen geval een opmerkelijk huis. Het was ongeveer dertig jaar oud, klein³, vierkant, gemaakt van baksteen en had vier ramen aan de voorkant die qua grootte en proportie min of meer precies faalden om aantrekkelijk te zijn.

De enige persoon voor wie dit huis op enige manier speciaal was, was Arthur Dent en dat was alleen maar omdat hij toevallig degene was die er in woonde. Hij had er ongeveer drie jaar in gewoond nadat hij uit Londen was verhuisd omdat hij daar nerveus en prikkelbaar werd. Hij was ook ongeveer dertig, had donker haar en was nooit helemaal op zijn gemak. Hetgeen wat hem het meest zorgen had gemaakt was het feit dat mensen altijd vroegen waarom hij zo bezorgd keek. Hij werkte bij een lokaal radiostation waarvan hij altijd aan zijn vrienden vertelde dat het veel interessanter was dan zij waarschijnlijk dachten. En dat was het ook – de meeste van zijn vrienden werkten in de reclame.

Het had heel hard geregend woensdagnacht, het pad was nat en modderig, maar de donderdagse ochtendzou was stralend en helder terwijl het, voor wat waarschijnlijk de laatste keer zou zijn, op Arthurs huis scheen.

---

² For this CSE, I used Grit's description in the target language ('omschrijving in de doeltaal') to provide an idea to the reader where the house is situated.

³ The word 'squattish' could not be translated literally into Dutch, as the multiple connotations that the word has could not be captured in a single Dutch word. Therefore, I chose the Dutch interpretation 'klein' because this conveys the impression of the building as is done in the source text in favour of preserving the alliteration.

Het was nog niet fatsoenlijk tot Arthur doorgedrongen dat de gemeenteraad zijn huis wilde platgooien en in plaats daarvan een rondweg te bouwen.

Om acht uur donderdagochtend voelde Arthur zich niet zo goed. Hij werd zeer vermoeid wakker, stond op, zwierf zeer vermoeid door zijn kamer, deed een raam open, zag een bulldozer, vond zijn sloffen en slofte naar de badkamer om zich te wassen.

Tandpasta op de borstel – zo. Poetsen⁴.

Scheerspiegel – wees naar het plafond. Hij paste hem aan. Heel even reflecteerde het een tweede bulldozer door het badkamerraam. Nu fatsoenlijk afgesteld, reflecteerde het Arthur Dents stoppels. Hij scheerde ze af, waste en droogde zich af en slofte naar de keuken om iets prettigs voor in zijn mond te vinden.

Ketel, stekker, koelkast, melk, koffie. Gaap.

Het woord bulldozer dwaalde een moment door zijn hoofd op zoek naar iets om zich mee te verbinden.

De bulldozer buiten het keukenraam was een behoorlijk grote bulldozer.

Hij staarde ernaar.

‘Geel,’ dacht hij en slofte terug naar zijn slaapkamer om zich aan te kleden.

Toen hij voorbij de badkamer kwam, stopte hij om een groot glas water te drinken, en nog één. Hij begon te vermoeden dat hij een kater had. Waarom had hij een kater? Had hij de avond ervoor gedronken? Hij veronderstelde dat hij dat dan wel gedaan moest hebben. Hij ving een glimp op in de scheerspiegel. ‘Geel,’ dacht hij en slofte verder naar de slaapkamer.

Hij stond stil en dacht na. De pub⁵, dacht hij. Goede genade, de pub. Hij kon zich vaag herinneren dat hij boos was, boos om iets dat belangrijk leek. Hij heeft mensen erover verteld,

---

⁴ To scrub one's teeth is to brush them really hard. Assuming Arthur is still bleary, it would follow that he would not scrub his teeth with the full meaning of the word as it would translate directly into Dutch, which would be 'boenen'. Therefore, I chose for the more common association with a toothbrush which is to brush, or 'poets', one's teeth.

mensen er zeer uitgebreid over verteld, zo vermoedde hij.⁶ Zijn meest duidelijke visuele herinnering waren de glazige blikken die de anderen hadden. Hij had net iets ontdekt over een nieuwe rondweg. Het stond al maanden in de steigers⁷, maar niemand scheen er iets van te weten. Belachelijk. Hij nam een teug water. Het komt wel op zijn pootjes terecht, had hij besloten.⁸ Niemand wilde een rondweg. De gemeenteraad had geen poot om op te staan. Het zal allemaal wel goed komen.

Mijn God, wat een vreselijke kater had het hem opgeleverd. Hij keek naar zichzelf in de garderobe spiegel. Hij stak zijn tong uit. ‘Geel,’ dacht hij. Het woord geel dwaalde door zijn hoofd op zoek naar iets om zich mee te verbinden.

Vijftien seconden later was hij uit zijn huis en lag hij voor een grote gele bulldozer die aan het oprukken was over zijn tuinpad.

Meneer L. Prosser was, zoals ze zeggen, ook maar een mens. Met andere woorden was hij een op koolstof gebaseerde levensvorm, afstammend van de aap. Wat specifieker was hij veertig, dik, sjofel en hij werkte voor de gemeenteraad. Verrassend genoeg, hoewel hij dit niet wist, was hij ook een directe afstammeling van de mannelijke lijn van Dzjengis Khan, hoewel tussenliggende generaties en rassenmenging zijn genen zo door elkaar hadden gegooid dat hij geen waarneembare Mongoolse karakteristieken had.⁹ De enige overblijfselen van de machtige afkomst van meneer L. Prosser waren een uitgesproken gezette buik en een voorliefde voor kleine bonthoedjes.

Hij was geenszins een groot krijger: hij was eigenlijk een gespannen bezorgde man.

Vandaag was hij bijzonder gespannen en bezorgd omdat iets heel erg mis was gegaan met zijn

---

⁵ The British word ‘pub’ is commonly known and used in Dutch. While it may not have the exact same meaning as the British word, the Dutch ‘pub’ comes closest compared to other solutions.

⁶ In Dutch, the colon is only used with thoughts, enumerations, not like it is done here in English. Therefore, I chose to make it a full stop and start a new sentence.

⁷ I chose for the connotation instead of the denotation to convey the meaning as accurately as possible.

⁸ This concerns two main clauses which could cause confusion in Dutch. To prevent this, I used a full stop.

⁹ Long sentences are uncommon and unpractical in Dutch. To prevent confusion, I chose to insert a full stop to create two main clauses.

werk – wat inhield dat Arthur Dents huis uit de weg geruimd zou zijn voordat de dag voorbij was.

‘Geef het op, meneer Dent,’ zei hij, ‘dit kunt u niet winnen, weet u. U kunt niet voor eeuwig voor die bulldozer blijven liggen.’ Hij probeerde zijn ogen vuur te laten schieten, maar ze wilden het gewoon niet doen.

Arthur lag in de modder en maakte een zompig geluid naar hem.

‘Kom maar op¹⁰,’ zei hij, ‘we zien wel wie er eerder verroest.’

‘Ik ben bang dat u het gewoon zult moeten accepteren,’ zei meneer Prosser, die zijn bonthoed vast pakte en het op zijn hoofd rond draaide. ‘Deze rondweg moet gebouwd worden en hij zal gebouwd worden.’

‘Voor het eerst dat ik er van hoor,’ verklaarde Arthur. ‘Waarom moet die gebouwd worden?’

Meneer Prosser schudde zijn vinger een tijdje naar hem, stopte toen en deed hem weer weg.

‘Hoe bedoelt u, waarom moet die gebouwd worden?’ zei hij. ‘Het is een rondweg. Je moet nu eenmaal rondwegen bouwen.’

Rondwegen zijn middelen die mensen heel snel van punt A naar punt B laten rijden terwijl andere mensen heel snel van punt B naar punt A snellen. De mensen die in punt C wonen, een punt precies in het midden, vragen zich vaak af wat zo geweldig is aan punt A dat zoveel mensen van punt B daar zo graag heen willen, en wat er zo geweldig is aan punt B dat zoveel mensen van punt A daar zo graag heen willen. Ze wensten vaak dat de mensen nu voor eens en voor altijd uitmaakten waar ze in hemelsnaam wilden zijn.

---

¹⁰ The phrase ‘I’m game’ is common in English but very difficult to translate into Dutch. According to *Collins Cobuild Dictionary*, to be game is to be willing to do something new, unusual, or risky. I chose to use ‘kom maar op’ to convey the competitive and challenging nature of the source text phrase because ‘ik ga ervoor’ sounds relatively weaker and relatively insecure.

Meneer Prosser wilde op punt D zijn. Punt D lag niet ergens speciaal.¹¹ Het was gewoon elke makkelijke plek heel erg ver weg van punten A, B en C. Hij wil graag een fijn klein huisje op punt D, met bijlen boven de deur en hij wil een prettige tijd kunnen doorbrengen op punt E, wat de dichtstbijzijnde pub is vanaf punt D. Zijn vrouw wil natuurlijk klimrozen, maar hij wil bijlen. Hij wist niet waarom – hij houdt gewoon van bijlen. Hij bloosde behoorlijk onder de spottende grijnzen van de bulldozerchauffeurs.

Hij verplaatste zijn gewicht van voet naar voet, maar het was op allebei even ongemakkelijk. Het was duidelijk dat iemand ontzettend incompetent was geweest en hij hoopte bij God dat hij het niet was.

Meneer Prosser zei, ‘U was gerechtigd om op de aangewezen tijd suggesties of protesten in te dienen, weet u.’

‘De aangewezen tijd?’ schreeuwde Arthur. ‘De aangewezen tijd? Ik hoorde er voor het eerst van toen er gister een arbeider bij mijn huis kwam. Ik vroeg of hij was gekomen om de ramen te lappen en hij zei nee.¹² Hij was gekomen om het huis te slopen. Dat zei hij natuurlijk niet meteen. Oh nee. Hij lapte eerst een paar ramen en vroeg daar een tientje¹³ voor. Toen zei hij het pas tegen me.’

‘Maar meneer Dent, de plannen waren beschikbaar¹⁴ ter inzage bij het lokale bureau voor ruimtelijke ordening voor de afgelopen negen maanden.’

Oh ja, nou, zodra ik het hoorde ben ik meteen naar ze toe gegaan gistermiddag. Jullie hebben niet echt je best gedaan om er de aandacht voor te trekken, hè? Ik bedoel, het echt aan mensen te vertellen, ofzo.’

‘Maar de plannen waren in te zien ...’

---

¹¹ This concerns two main clauses which I split up to prevent any confusion or ungrammatical situations for the Dutch reader.

¹² I entered a full stop to prevent any possible confusion of the Dutch reader.

¹³ I used Grit’s ‘benadering’ (‘approximation’) to translate this CSE. A fiver is not 10 Euros, but the actual meaning of the fiver is not important to the story. A ‘tientje’ would be the correct ‘benadering’ of a fiver.

¹⁴ I used Chesterman’s ‘transpositie’, G3, to properly convey the meaning of the sentence and to make sure that the later mentioned ‘display department’ would not require any elaboration to prevent confusion.

‘In te zien? Ik moest uiteindelijk naar de kelder om ze te vinden.’

‘Dat is de afdeling Inzage’

‘Met een zaklamp.’

‘Ach, tja. De verlichting was waarschijnlijk kapot.¹⁵’

‘Net als de trap.’

‘Maar kijk, u vond wel de aankondiging, nietwaar?’

‘Ja,’ zei Arthur, ‘Ja dat had ik. Het was te bezichtigen op de bodem van een afgesloten archiefkast die vast zat in een ongebruikt toilet met een bordje op de deur waar “Pas op voor het Luipaard” op stond.’

Een wolk trok over. Het wierp een schaduw over Arthur Dent terwijl hij op zijn elleboog in de koude modder lag. Het wierp ook een schaduw over het huis van Arthur Dent. Meneer Prosser fronste ernaar.

‘Het is niet alsof het een bijzonder mooi huis is,’ zei hij.

‘Het spijt me, maar ik vind hem toevallig leuk.’

‘U zal de rondweg leuk vinden.’

‘Oh, hou op,’ zei Arthur Dent. ‘Hou op en ga weg. En neem die verdomde rondweg met u mee. U heeft geen poot om op te staan en dat weet u.’¹⁶

Meneer Prossers mond ging een aantal keer open en dicht terwijl zijn hoofd gevuld was met onverklaarbare, maar zeer aantrekkelijke beelden van Arthur Dents huis dat door vlammen werd verteerd en Arthur die schreeuwend uit de brandende ruïne kwam rennen met minstens drie zware speren die uit zijn rug staken. Meneer Prosser werd vaak lastiggevallen door soortgelijke visioenen en ze maakten hem zeer nerveus. Hij stamelde even wat en raapte zichzelf toen bij elkaar.

---

¹⁵ In Dutch, the lighting cannot be gone. It can be broken but it cannot be gone and it also has to connect to the missing stairs of the following sentence. Therefore, I chose make clear that it was not working so I could keep the short response about the stairs made by Arthur in the next sentence.

¹⁶ By using ‘hou op’ instead of ‘houdt uw hoofd/mond’ there is no confusion with the forms of address combined with telling someone to be quiet.

‘Meneer Dent,’ zei hij.

‘Hallo? Ja?,’ zei Arthur.

‘Wat feitelijke informatie voor u. Heeft u enig idee hoeveel schade deze bulldozer oploopt als ik hem gewoon over u heen laat rijden?’

‘Hoeveel?’ vroeg Arthur.

‘Helemaal geen,’ zei meneer Prosser en stormde gespannen weg, zich afvragend waarom zijn hoofd gevuld was met duizend harige ruiters die naar hem schreeuwden.

Door een merkwaardig toeval was *Helemaal geen* precies hoeveel vermoeden de van de aap afstammende Arthur Dent had dat één van zijn beste vrienden niet van een aap afstamde, maar eigenlijk van een kleine planeet ergens in de buurt van Betelgeuze kwam en niet, zoals hij altijd beweerde, van Guildford.

Arthur Dent had dit absoluut niet vermoed.

Zijn vriend was ongeveer vijftien Aarde jaren eerder op de planeet Aarde gearriveerd en hij had hard gewerkt om zich te integreren in de Aarde samenleving – met, en dit moet gezegd worden, een zekere mate van succes. Hij heeft, bijvoorbeeld, die vijftien jaar zichzelf voorgedaan als een werkloos acteur, wat aannemelijk genoeg was.

Hij had echter wel één slordige fout gemaakt, omdat hij wat vluchtig over zijn voorbereidende onderzoek had heen gelezen. De informatie die hij had vergaard leidde hem tot de keuze van de naam ‘Ford Prefect’ als zijnde mooi onopvallend.

Hij was niet opvallend lang, zijn gelaatstreken waren opvallend maar hij was niet opvallend knap. Zijn haar was weerbarstig en rossig en bij de slapen naar achteren gekamd. Zijn huid leek vanaf de neus naar achteren te zijn getrokken. Er was iets heel licht raars aan hem, maar het was moeilijk te zeggen wat. Misschien was het dat zijn ogen niet vaak genoeg leken te knippen en wanneer je met hem, voor hoelang dan ook, ging praten, jouw ogen zich

namens hem ging bevochtigen. Misschien was het dat hij een fractie te breed glimlachte en mensen de zenuwslopende indruk gaf dat hij op het punt stond ze naar de nek te vliegen.

Hij kwam bij de meeste vrienden die hij op de Aarde had gemaakt over als een excentriekeling, maar een ongevaarlijke – een tegendraadse zuipschuit met wat enigszins vreemde gewoontes. Hij viel vaak onuitgenodigd universiteit feestjes binnen, werd dan helemaal lazarus van de drank en begon elke astrofysicus die hij maar tegen kwam belachelijk te maken tot hij eruit werd gegooid.

Soms werd hij gegrepen door vreemde verwarde buien en staarde hij naar de lucht alsof hij gehypnotiseerd was totdat iemand hem vroeg wat hij aan het doen was. Hij keek dan wat schuld bewust, ontspande zich en grijnsde.

‘Oh, ik zoek naar vliegende schotels,’ grapte hij dan en iedereen moest dan lachen en vroeg hem naar wat voor vliegende schotels hij dan zocht.

‘Groene,’ antwoordde hij dan met een snode grijns, lachte even enthousiast en stormde dan vervolgens naar het dichtst bijzijnde café en kocht een enorme hoeveelheid drank.

Avonden zoals die eindigden doorgaans slecht. Ford werd stomdronken van de whisky, kromp ineen in een hoekje met een of ander meisje en legde brabbelend aan haar uit dat de kleur van de vliegende schotels eigenlijk niet zoveel uitmaakte.

Daarna, terwijl hij in de nacht half verlamd door de straat strompelde, vroeg hij aan passerende politieagenten of ze de weg naar Betelgeuze wisten. De agenten antwoordden vaak met iets van, ‘Denkt u niet dat het tijd is om naar huis te gaan, meneer?’

‘Dat probeer ik, lieverd, dat probeer ik,’ was wat Ford steevast als antwoord gaf in die situaties.

Waar hij eigenlijk echt naar zocht als hij afwezig naar de lucht keek was überhaupt een vliegende schotel. De reden dat hij groen zei, was dat groen de traditionele livrei was van de Betelgeuzische handelsverkenner.

Ford Prefect was wanhopig dat er überhaupt een vliegende schotel snel zou landen want vijftien jaar is een lange tijd om ergens gestrand te zijn, met name als dat op zo'n geestdodend saaie planeet als de Aarde is.

Ford wenste dat een vliegende schotel snel zou arriveren omdat hij wist hoe je vliegende schotels naar beneden kon seinen en een lift van ze te krijgen. Hij wist hoe je de Wonderen van het Universum kon zien voor minder dan dertig Altairiaanse dollars per dag.

In feite was Ford Prefect een rondreizende onderzoeker voor dat zeer opmerkelijke boek *Het intergalactische liftershandboek*.